

BALATONFÖLDVÁR

Integrált Településfejlesztési Stratégiája

Tervezet, egyeztetésre

DRO Studio Szolgáltató és Tanácsadó Bt.

Budapest, 2018. április hó

TARTALOM

Bevezetés, előzmények.....	4
A tervezés előzményei.....	4
A tervezés eljárása	5
1. A városfejlesztés célrendszere (a Településfejlesztési Konceptió szerint)	6
1.1. A város fejlesztését szolgáló átfogó célok.....	6
1.2. Részcélok és a beavatkozások területi egységeinek meghatározása	7
2. A Stratégia középtávú célrendszere	12
2.1. A stratégiai középtávú fejlesztési célok.....	12
2.2. A tematikus és a területi célok közötti összefüggések.....	15
3. A megvalósítást szolgáló beavatkozások	19
3.1. A város fejlesztési akcióterületeinek kijelölése.....	19
3.2. A Városmag Akcióterületén a Zöld Város Program keretében megvalósuló fejlesztések.....	23
3.3. A Parti sáv akcióterületén tervezett fejlesztések	24
3.4. A történelmi városmag területén tervezett beruházások	26
3.5. Az akcióterületeken kívül végrehajtandó jelentős fejlesztések	27
3.6. Területhez nem kötött akciók	29
3.7. A középtávú tervidőszak fejlesztéseinek vázlatos pénzügyi terve	31
4. Antiszegregációs program.....	34
5. A stratégia külső és belső összefüggései	35
8.1. Külső összefüggések.....	35
8.2. Belső összefüggések.....	37
6. A célok logikai összefüggései.....	39
6.1. A stratégia megvalósíthatósága.....	39
6.2. A tervezett tevékenységek egymásra hatása.....	40
7. A stratégia megvalósíthatóságának főbb kockázatai	42
8. A megvalósítás eszközei és nyomon követése.....	45

8.1. A célok elérését szolgáló fejlesztési és nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek.....	45
8.2. A stratégia megvalósításának szervezeti keretei	46
8.3. A településközi koordináció mechanizmusai, együttműködési platformok.....	46
8.4. Monitoring rendszer kialakítása	46
A munka résztvevői	49

BEVEZETÉS, ELŐZMÉNYEK

Balatonföldvár Város Településfejlesztési Konceptiójának (TFK), Integrált Településfejlesztési Stratégiájának (ITS) és a Tervezést Megalapozó Vizsgálatoknak (TMV), az elkészítésével Balatonföldvár Város Önkormányzata bízta meg a DRO Studio Bt-t.

A munka közvetlen, rövid távú célja az, hogy Balatonföldvár minél eredményesebben valósíthassa meg a Zöld Város Programban való részvételét, de emellett fontos cél az is, hogy a fenti dokumentumok – összhangban a város más terveivel – hosszabb időtávra is érvényesen jelöljék ki Balatonföldvár fejlődési pályáját. Lényeges emellett, hogy a tervek olyan – az itt élők számára szükséges – elemeket is tartalmazzanak, amelyeket a város nem kormányzati elosztású EU-s pénzből, hanem más forrásokból – pl. közvetlen elérésű EU-s pénzek, vagy privát befektetések – kíván megvalósítani.

A tervezés előzményei

A tervezés közvetlen előzményeihez tartoznak egyrészt Balatonföldvárnak azok a korábban jóváhagyott tervei, amelyeknek több, vagy kevesebb eleme ma is érvényes törekvéseket tükröz, továbbá azok a térségi – megyei, országos – tervek, amelyek figyelembe vétele Balatonföldvár számára kötelező, vagy ajánlott.

- Az első kategóriába sorolható Balatonföldvár Város 2015-2019 közötti időszakra vonatkozó gazdasági programja, amelynek időtartama jóval rövidebb a Településfejlesztési Konceptióénál és az Integrált Településfejlesztési Stratégiáénál is, de alapelveivel, fejlesztéspolitikai célrendszerével és gazdálkodási modelljével is biztos alapokra helyezte a lényegesen hosszabb távlatra, 2030-2035-ig előretekintő Konceptiót, és a 2020 utáni időszakra is áthúzódó középtávú időszakra feladatokat meghatározó Stratégiát is. A tervezés támaszkodott továbbá a város korábban 2010-ben elfogadott, és 2011-ben módosított, ám több elemében ma is hasznosítható IVS-ére, továbbá Balatonföldvár településrendezési terveire is, amelyek hosszú időre meghatározzák a fejlődés térbeli kereteit, a Konceptió és a Stratégia elkészítésének tapasztalatai szerint valóban időtálló módon.
- A második kategóriába sorolható Somogy Megye 2014-ben elfogadott Területfejlesztési Konceptiója, amely jövőképeben rögzíti: „Somogy megye 2030-ra sokszínű, természeti értékekben gazdag tájjal rendelkező, harmonikus, és az ott élők számára jó életminőséget biztosító versenyképes, innovatív térséggé válik, ahol szolidáris közösségekre építve, egymást erősítve, egymás értékeire és adottságaira alapozva vannak jelen a szolgáltatásokban erős városok és a kedvező életteret adó vidéki térségek.”

Az átfogó jövőképen belül az anyag három célt jelöl ki: a rendszeres munkajövedelmet szerzők arányának növelését, a megye belső erőforrásainak fenntartható hasznosítását, és a szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlő esélyeit minden somogyi számára. Ezek a célok, és a hozzájuk tartozó részcélok, beavatkozási területek összhangban vannak Balatonföldvár törekvéseivel, így a kisváros fontos hozzáadott értékekkel szolgálhat saját fejlődése mellett a térség nagyobb közösségének is.

A tervezés eljárása

A tervezés a 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendeletben megfogalmazott eljárási utat követi: A munkafolyamat elején a polgármester levélben kért adatokat azoktól az állami és önkormányzati szervezetektől, akik rendelkezhetnek olyan elvárásokkal, követelményekkel, illetve az ezek teljesítéséhez szükséges adatokkal, információkkal, amelyek felhasználásával Balatonföldvár eredményesebben tehet eleget a fenntartható fejlődés követelményeinek, és a vonatkozó hatályos jogszabályoknak egyaránt. Ezzel egyidőben a polgármester nyilvános felhívással fordult az balatonföldvári polgárokhoz, és azonos tartalmú levéllel a város civil szervezeteihez, amelyben kérte, hogy bocsássák rendelkezésre azokat a követelményeket és elvárásokat, amelyek segíthetik Földvár szerves és kiegyensúlyozott, a helyi polgárok és az ide látogatók igényeire alapozott fejlesztését.

A beérkezett adatok és információk felhasználásával indult meg a szakértői munka a város tervezését megalapozó vizsgálatokat összefoglaló kötetben, és ezt kis időbeli elcsúszással a Településfejlesztési Konceptión, hogy aztán erre alapozva megszülethessen az Integrált Településfejlesztési Stratégia középtávú tervdokumentuma, és a megalapozó vizsgálatok visszacsatolásokkal véglegesített kötete is.

1. A VÁROSFEJLESZTÉS CÉLRENDSZERE (A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ SZERINT)

A város fejlesztési célrendszere a jövőkép egyes összetevőinek előmozdítását szolgáló átfogó célokból, és az azok megvalósítását szolgáló beavatkozásokból áll.

1.1. A város fejlesztését szolgáló átfogó célok

1.1.1. A turizmus fejlesztése

Balatonföldvár üdülőhelyi története éppúgy, mint a jelenlegi nyaralótulajdonosok társadalmi státusa, életvitele, üdülési szokásai azt indokolják, hogy a város a Balaton déli partjának üdülőövezetén belül – a már megkezdett brandépítésre alapozva, azt folytatva – a minőségi turizmus feltételrendszerét fejlessze, a magasabb státusú, családos üdülővendégek természetközeli tevékenysége, valamint – a vitorlás hagyományokra alapozva – a vízhez kapcsolódó extrém sportok gyakorlóinak minél szélesebb körű vonzása, a nyári főszezonon kívül a tavaszi és őszi turizmus megélénkítése érdekében. Ezen az átfogó célon belül három rész cél fogalmazható meg:

1. A turisztikai infrastruktúra erősítése, a létesítményi háttér – egyedi vonzerők, információs felületek, szállodák, vendéglátó létesítmények, vízisport-létesítmények – fejlesztésével;
2. Események, rendezvények, helyi és térségi programok továbbfejlesztése a megcélzott célcsoportok igényeinek megfelelően, elsődlegesen azok számára vonzerőt jelentve.
3. A turisztikai marketing-kommunikáció lényeges fejlesztése, a kiválasztott célcsoportok minél szélesebb körű elérésére, és a városba vonzása érdekében.

1.1.2. A Zöld Város jelleg erősítése

A másik átfogó cél Balatonföldváron a város olyan fejlesztését jelenti, amely fokozott figyelmet – és aktivitást – fordít a település fejlesztésének környezetbarát megoldásaira. Ez a célkitűzés a helyieket, itt élőket, és a nyaralótulajdonosokat, és az ide látogatókat, fűdővendégeket, turistákat egyaránt szolgálja, így értelem szerűen nélkülözhetetlen háttérrel biztosít a célzott turisztikai fejlesztésekhez is. A Zöld Város átfogó célhoz szintén két rész cél tartozik, az integrált településfejlesztési stratégia szintjén részletezendő többféle aktivitással.

1. A város közterületeinek megújítása, ide értve különösen a gyalogosbarát járdák és kerékpárosbarát úttestek mellett a település télen-nyáron ápolat, gondozott és tervezett,

élménygazdag zöldfelületeit, továbbá a gépjárműforgalom minimalizálását, a helyi, a csúcs- és az átmenő forgalom csökkentésével.

2. Az energiatudatos városfejlesztés megvalósítását, ami hosszú időn át fenntartható megoldásokkal teszi lényegesen gazdaságosabbá a város épületállományának, közlekedésének és kommunális szolgáltatásainak működtetését, az ilyen célú befektetéseknek a fogyasztáscsökkenésből származó megtakarításból adódó megtérülésével.

1.2. Részcélok és a beavatkozások területi egységeinek meghatározása

1.2.1. A turizmus fejlesztésének rész céljai

A 2.1.1. pontban foglalt, a helyi gazdaság fejlesztését a turizmus fejlesztésével segítő átfogó cél rész céljai az alábbiakban foglalhatók össze.

1. A **turisztikai infrastruktúra erősítésének** tekintetében nélkülözhetetlen a város és környéke számára olyan turisztikai brand (márka) kialakítása és alkalmazása, terjesztése, amely a tényleges adottságokra alapozva a magasabb igényű, sportos, illetve családos látogatók számára összegzi a város exkluzívnak tekinthető vonzerő-összetevőit, megkülönböztetve a több napig, egy-két hétig maradó üdülőket, a két-három éjszakás hétfégi turistákat, valamint az egynapos látogató vendégeket.
2. Tovább kell fejleszteni **a város megjelenését az interneten**, valamint a turisztikával (is) foglalkozó nyomtatott sajtóban, és folyamatosan – legalább e-mailben – szükséges információt biztosítani az érdeklődők számára, ide értve az egyéni érdeklődés lehetőségét is.
3. A rendezvénykínálatot összhangba kell hozni egyrészt a megcélzott célcsoportok igényeivel, másrészt pedig legalább a hétfégi turizmus számára szükséges **kiránduló programcsomagokkal**, lehetővé téve a legalább kétnapos, legalább részben természetközeli weekendeket, Balatonföldvállról induló és oda visszaérkező kirándulásokat. Fontos, hogy a turisztikai programok időbeli széthúzásával együtt terjedjen **a térségi turisztikai információs hálózat** is, valamint az, hogy a tótól távolabbra is elvezető tavaszi és őszi turizmus fejlesztése érdekében a fokozott mértékű promóció ne csak a városra, hanem az innen könnyen elérhető térség településeire, attrakcióira is kiterjedjen, az ottani kínálatot összefüggésbe hozva Földvár ajánlataival.
4. A vízisportos, vitorlás tradíciókra alapozva új, Magyarországon még egyedülálló kínálat – és ezzel turisztikai versenyelőny – teremthető meg **a vízi extrém sportok gyakorlóinak**, versenyeinek, gyakorlóterepeinek Földvára csábításához, ami az üdülési főidényben

strandként használt területek egy részén az ilyen sportok gyakorlásához szükséges infrastruktúra-befogadó képesség megteremtését, és annak széles körű – nemzetközi jellegű – meghirdetését igényli.

5. Lényegesen javítani szükséges a **meglévő szállodák színvonalát**, a szocialista nosztalgia utolsó lehetőségét is kizárva. Ehhez folyamatosan figyelni kell legalább az Airbnb és a Tripadvisor értékeléseit mind a város, mind pedig az egyes szolgáltatások terén, hogy adott esetben a szállás-üzemeltetők és vendéglátók gyorsan és kiszámíthatóan értesüljenek a szolgáltatásaikat érintő kifogásokról, kritikákról, amelyeket egyébként a többi potenciális vendég is lát úti céljának eldöntésekor.
6. A fentiek érdekében nélkülözhetetlen egy egész évben nyitva tartó **megújított szállókínálat** létrehozása, megteremtve a felső kategóriás szállás jelenleg hiányzó kínálatát is, például a parkközeli jelentős egykori főúri üdülők felhasználásával. Ez – a vízhez kapcsolódó, vagy azokat kiegészítő exkluzív sportolási lehetőségekkel – versenyelőnyt eredményezhet más vízparti településekkel szemben, és a fokozatosan megteremthető egész éves nyitva tartásával további beruházások és szolgáltatások gerjesztését hozza magával, szintén az év egész időszakában. További elemzéseket igényel, hogy a 4-5 csillagos kategóriában mekkora wellness-szállodai kapacitások lennének optimálisak a városban.
7. A **vendéglátás fejlesztése** során szintén igazodni kell a változó igényekhez. Ennek során – számítva az igényesebb, fiatal és családos vásárlókra – a hagyományos lángossütő-halsütő vonalról minél inkább a trendi streetfood típusú büféket, és minél inkább az egészséges étkezés nemzetközi kínálatához kissé magyarosítva alkalmazkodó vendéglőket indokolt előnyben részesíteni, lépésről-lépésre széles kínálattal kiterjesztve a nyitvatartási időszakot – a turizmus bővülésével párhuzamosan – a tavaszi és őszi hónapokra is.
8. A kulturális brand építésébe indokolt beilleszteni a helyi borokat, borászatot (pl. Podmaniczky borászat) illetve az újonnan megjelenő kínálatokat, mint például a levendulás, a helyi sajátosságok gazdagítása érdekében.
9. A városias, elegáns városkép feltétele az, hogy Földvár turistajárta utcáiról eltűnjenek az **oda nem illő reklámtáblák, cégtáblák, cégfeliratok**. Bár a korábban megindult program részeként jelentős előrelépés történt a különféle árusítóbódék háttérbe szorításában, az összehangolt településkép kialakításában, a **légvezetékek** hatalmas mennyisége, az **utcabútorok, információs táblák összehangolt rendszerének** színvonalas megvalósítása még számos teendőt ad az önkormányzatnak a következő másfél évtizedben.

10. Jobban be kell kapcsolni a turisztikai attrakciók körébe a kiemelt régészeti terület **egykori kelta földvár – a Stefánia sánc – területét**, illetve rendbe kell tenni környezetét és a keltákról, a földvárban zajló életről és kultúráról stb. szóló ismertetővel kell közelebb hozni a látogatókhoz.
11. A város egyik turisztikai erősségét a kikötő mellett a Kvassay sétány hosszan elnyúló szakaszát annak természeti értékeivel együtt indokolt egy **korzó jellegű társasági, közéleti, szórakozási színtérré** alakítani, tájékoztatókat elhelyezésével a sétányon magáról a Kvassay sétányról, a szemközti települések, földrajzi helyek beazonosításáról, a sétányon található villákról. Nagyon illene a területhez egy a 19. század végén, 20. század elején használatos balatoni fürdőház létesítése, valamelyik üdülővel együttműködve, amely a látogathatóság mellett a mindennapi használatot is szolgálná.
12. A **Nyugati strand felújítása során érdemes olyan komfortnövelő beavatkozásokat** elvégezni, amit a meglévő épületek átalakítása lehetővé tesz, így például tartósan bérelhető fürdőkabinok, szekrények kialakítását (ahol elhelyezhetők a napozóágyak, ernyők stb.).

2.2.2. A Zöld Város jelleg erősítésének rész céljai

A Zöld Város jelleg erősítésének két nagy, egymással – és részben a gazdaságfejlesztéssel is – összefüggő beavatkozás-csoportja az alábbi rész célokra, beavatkozás-csomagokra terjed ki.

1. A Zöld Város jelleg erősítésének első rész célját **a város közterületeinek gyalogos és kerékpárosbarát megújítása** jelenti. Ennek során a „minden négyzetméternek legyen átgondolt, tervezett funkciója” koncepció jegyében úgy kell – egyfajta Földvári karaktert teremtő jellegzetes, de a városban mindenfelé alkalmazott helyi típusmegoldásokkal – újratervezni és foktól fokra megújítani, télen-nyáron gondozni a város közterületeit, hogy azok optimális közlekedési lehetőséget biztosítsanak kisebb gyalogos csoportok, babakocsis szülők és bevásárlókocsit húzó idősebbek számára is. Ehhez általában a mozgássérültek számára előírt feltételrendszert kell következetesen alkalmazni, valamint gondoskodni a kerékpáros utcabútorok – pl. közterületi kerékpártámaszok – elhelyezéséről, valamint az exkluzív jellegnek megfelelő szolgáltatások – pl. elektromos kerékpár-kölcsönző, és/vagy villanyautós car-sharing – meghonosítására.
2. A környezetbarát közlekedés előtérbe helyezése, ami egyszerre jelenti a helyi gépjárműforgalom minimalizálását, a **nyári csúcsforgalom és az átmenő forgalom csökkentését**, elsődlegesen a 7-es út és a Balaton-part közötti sávban, a gépjárműforgalom lényeges csökkentésével, itt ki- és beszállóhelyek kialakításával, a vasút és a 7-

es út közötti, illetve az úthoz csatlakozó parkolófelületek, park and ride valamint park and bike pontok kialakításával, környezetbarát közösségi közlekedési eszköz biztosításával.

3. A Zöld Város program szerves része a város központjának, legfontosabb találkozóhelyének, a középpontban **álló történeti park és rózsakert** megújítása, továbbá a város egyik legfontosabb kulturális helyszínének a **szabadtéri színpadnak** az újjáépítése.
4. Az **energiatudatos városfejlesztés** megvalósítása takarékos és hatékony fejlesztési lépéseket igényel az épületállomány korszerűsítése, a környezetbarát közlekedés megvalósítása, és az energiatudatos kommunális szolgáltatások tekintetében egyaránt.
5. Az épületállomány energetikai korszerűsítésénél az **önkormányzati épületek után**, ahol már megvalósultak az energiatakarékos működést szolgáló beavatkozások, a település többi létesítménye energiatudatos fejlesztésének az elősegítése következhet. Mivel az önkormányzati intézmények a teljes városi épületállomáynak csak 2-3 százalékát teszik ki, és a legnagyobb részt a lakossági tulajdonú épületek adják, indokolt, hogy az önkormányzat nyújtson **információs és szervezési segítséget az ezt igénylő lakosoknak, kisvállalkozóknak** a pályázati, vagy harmadik feles finanszírozási konstrukciók igénybe vételéhez. A Zöld Város jelleg ugyanis a település egészének viszonyaira vonatkozik, tulajdonosoktól függetlenül.
6. Hasonló a helyzet a **közlekedési energiamegtakarítással** is, ahol az önkormányzatnak nagyrészt közvetett eszközei is vannak a **lakossági tudatosság növelésével** a modal split megváltoztatására, a településen belüli autóhasználat csökkentésére a kerékpározás, a séta, vagy a közösségi közlekedés javára. Ilyenek lehetnek például a gyalogos- és kerékpárosbarát közterületek mellett az itt elhelyezett további **elektromos autótöltő**, vagy éppen a **parti zóna forgalomcsillapítása**.

2.2.3. A Zöld Város Irányadó Akció

Balatonföldvár **Zöld Város fejlesztésének Irányadó (Pilot) Akciója** egy olyan összehangolt beavatkozás-csomagot jelent, amely jelentős, további fejlesztéseket generáló lépése lehet a korábban már megindult, több elemből álló, integráltan, azaz egymást erősítve lépésről-lépésre összehangoltan megvalósuló környezettudatos városfejlesztésnek.

A tervezett akció beruházásainak a város központi parkjának területén indokolt

megvalósulniuk, mindenki által jól látható, ezért a város brandépítésében is szerepet játszó módon fejlesztve mind az exkluzív turizmus által igényelt magas színvonalú környezetet, mind pedig a hasonlóan igényes kulturális környezetet. Ennek megfelelően az egyik jelentősebb beavatkozás itt a park központi helyén lévő **Napba néző nő szobor környékén létrehozandó Rózsalugas** lesz, ami a város megalapítását követő jelentős villaépítési időszak szokásainak felidézésével az épített környezethez alakítja a központi park stílusát. A másik jelentős beavatkozásként a Földvár egyik jelképének számító **Szabadtéri Színpad és közvetlen környezetének megújítása** kínálkozik, a színpad és a közvetlenül hozzá csatlakozó technikai létesítmények mellett regenerálva a környező kiskereskedelmi egységeket is, ezáltal komplexebb szolgáltatást nyújtva a kulturális rendezvények közönségének.

Így itt olyan partnerségi együttműködések valósulhatnak meg, amelyek gazdaságosabbá is teszik a létesítmény működtetését az önkormányzat számára.

2. A STRATÉGIA KÖZÉPTÁVÚ CÉLRENDSZERE

2.1. A stratégiai középtávú fejlesztési célok

A hosszútávú célok elérése érdekében szükséges középtávú – 6-8 éven belül megvalósítandó – beavatkozások a távlati célrendszer elérésének első lépéseit biztosítják. Ennek megfelelően indokolt, hogy mind a gazdaságfejlesztés húzóágazatát jelentő turizmus, mind pedig a zöld városi fejlődés első lépcsőit jelentő városközponti attrakciófejlesztés, illetve a lakóterületi közterület-fejlesztés már ebben az időszakban beinduljon, olyan módon, hogy az további fejlesztési tevékenységeket gerjesszen a köz- és a privát szférában egyaránt. A Településfejlesztési Konceptióban foglalt stratégiai célok közül az első, középtávú – 2025-ig tartó – időszakban meg kell indítani, és folyamatos monitoring mellett működtetni kell az alábbiakat.

2.1.1. A gazdaságfejlesztés és a turizmus fejlesztése területén

1. A **turisztikai infrastruktúra erősítésének** tekintetében nélkülözhetetlen a város és környéke számára olyan turisztikai brand (márka) kialakítása és alkalmazása, terjesztése, amely a tényleges adottságokra alapozva a magasabb igényű, sportos, illetve családi látogatók számára összegzi a város exkluzívnak tekinthető vonzerő-összetevőit, megkülönböztetve a több napig, egy-két hétig maradó üdülőket, a két-három éjszakás hétfégi turistákat, valamint az egynapos látogató vendégeket. (2020-ig megvalósítandó).
2. Tovább kell fejleszteni **a város megjelenését az interneten**, valamint a turisztikával (is) foglalkozó nyomtatott sajtóban, és folyamatosan – legalább e-mailben – szükséges információt biztosítani az érdeklődők számára, ide értve az egyéni érdeklődés lehetőségét is. (2020-ig megvalósítandó).
3. A rendezvénykínálatot összhangba kell hozni egyrészt a megcélzott célcsoportok igényeivel, másrészt pedig legalább a hétfégi turizmus számára szükséges **kiránduló programcsomagokkal**, lehetővé téve a legalább kétnapos, legalább részben természetközeli weekendeket, Balatonföldvállalól induló és oda visszaérkező kirándulásokat. Fontos, hogy a turisztikai programok időbeli széthúzásával együtt terjedjen **a térségi turisztikai információs hálózat** is, valamint az, hogy a tótól távolabbra is elvezető tavasi és őszi turizmus fejlesztése érdekében a fokozott mértékű promóció ne csak a városra, hanem az innen könnyen elérhető térség településeire, attrakcióira is kiterjedjen, az ottani kínálatot összefüggésbe hozva Földvár ajánlataival (2020-ig megvalósítandó).

4. A vízisportos, vitorlás tradíciókra alapozva új, Magyarországon még egyedülálló kínálat – és ezzel turisztikai versenyelőny – teremthető meg a **vízi extrém sportok gyakorlóinak**, versenyeinek, gyakorlóterepeinek Földvárra csábításához, ami az üdülési főidényben strandként használt területek egy részén az ilyen sportok gyakorlásához szükséges infrastruktúra-befogadó képesség megteremtését, és annak széles körű – nemzetközi jellegű – meghirdetését igényli (2020-ig megindítandó).
5. Lényegesen javítani szükséges a meglévő szállodák színvonalát, a szocialista nosztalgia utolsó lehetőségét is kizárva. Ehhez és folyamatosan figyelni kell legalább az Airbnb és a Tripadvisor értékeléseit mind a város, mind pedig az egyes szolgáltatások terén, hogy adott esetben a **szállás-üzemeltetők és vendéglátók** gyorsan és kiszámíthatóan **értesüljenek a szolgáltatásaikat érintő kifogásokról, kritikákról**, amelyeket a többi potenciális vendég is lát úti céljának eldöntésekor (2020-ig megvalósítandó).
6. A fentiek érdekében nélkülözhetetlen egy **egész évben nyitva tartó megújított szálló-kínálat** létrehozása, megteremtve a felső kategóriás szállás jelenleg hiányzó kínálatát is, például a partközeli jelentős egykori főúri üdülők felhasználásával. Ez – a vízhez kapcsolódó, vagy azokat kiegészítő exkluzív sportolási lehetőségekkel – versenyelőnyt eredményezhet más vízparti településekkel szemben, és a fokozatosan megteremthető egész éves nyitva tartásával további beruházások és szolgáltatások gerjesztését hozza magával, szintén az év egész időszakában. További elemzéseket igényel, hogy a 4-5 csillagos kategóriában mekkora wellness-szállodai kapacitások lennének optimálisak a városban (2025-ig megvalósítandó).
7. A **vendéglátás fejlesztése** során szintén igazodni kell a változó igényekhez. Ennek során – számítva az igényesebb, fiatal és családos vásárlókra – a hagyományos lángossütő-halsütő vonalról minél inkább a trendi streetfood típusú büféket, és minél inkább az egészséges étkezés nemzetközi kínálatához kissé magyarosítva alkalmazkodó vendéglőket indokolt előnyben részesíteni, lépésről-lépésre széles kínálatot kiterjesztve a nyitvatartási időszakot – a turizmus bővülésével párhuzamosan – a tavaszi és őszi hónapokra is. (2025-ig megvalósítandó).
8. A **kulturális brand** építésébe indokolt beilleszteni a **helyi borokat, borászatot** (pl. Podmaniczky borászat) illetve az újonnan megjelenő kínálatokat, mint például a levendulás, a helyi sajátosságok gazdagítása érdekében (2020-ig megvalósítandó).
9. A városias, elegáns városkép feltétele az, hogy Földvár turistajárta utcáiról eltűnjenek az **oda nem illő reklámtáblák, cégtáblák, cégfeliratok**. Bár a korábban megindult program részeként jelentős előrelépés történt a különféle árusítóbódék háttérbe szorításában, az összehangolt településkép kialakításában, a **légvezetékek** hatalmas mennyisége, az **utcabútorok, információs táblák összehangolt rendszerének** színvonalas

megvalósítása még számos teendőt ad az önkormányzatnak a következő másfél évtizedben (2019-ig megindítandó).

10. Jobban be kell kapcsolni a turisztikai attrakciók körébe az **egykori kelta földvár – a Stefánia sánc – területét**, illetve rendbe kell tenni környezetét és a keltákról, a földvárban zajló életről és kultúráról stb. szóló ismertetővel kell közelebb hozni a látogatókhoz (2020-ig megvalósítandó).
11. A város egyik turisztikai erősségét a kikötő mellett a Kvassay sétány hosszan elnyúló szakaszát annak természeti értékeivel együtt indokolt egy **korzó jellegű társasági, közéleti, szórakozási színtérré** alakítani, tájékoztatókat elhelyezésével a sétányon magáról a Kvassay sétányról, a szemközti települések, földrajzi helyek beazonosításáról, a sétányon található villákról. Nagyon illene a területhez egy a 19. század végén, 20. század elején használatos balatoni fürdőház létesítése, valamelyik üdülővel együttműködve, amely a látogathatóság mellett a mindennapi használatot is szolgálná (2025-ig megvalósítandó).
12. A **Nyugati strand felújítása során érdemes olyan komfortnövelő beavatkozásokat** elvégezni, amit a meglévő épületek átalakítása lehetővé tesz, így például tartósan bérelhető fürdőkabinok, szekrények kialakítását, ahol elhelyezhetők a napozóágyak, ernyők stb. (2020-ig megvalósítandó).

2.2.2. A Zöld Város jelleg erősítésének rész céljai

13. A Zöld Város jelleg erősítésének első rész célját a **város közterületeinek gyalogos és kerékpárosbarát megújítása** jelenti. Ennek során a „minden négyzetméternek legyen átgondolt, tervezett funkciója” koncepció jegyében úgy kell – egyfajta Földvári karaktert teremtő jellegzetes, de a városban mindenfelé alkalmazott helyi típusmegoldásokkal – újratervezni és foktól fokra megújítani, télen-nyáron gondozni a város közterületeit, hogy azok optimális közlekedési lehetőséget biztosítsanak kisebb gyalogos csoportok, babakocsis szülők és bevásárlókocsit húzó idősebbek számára is. Ehhez általában a mozgássérültek számára előírt feltételrendszert kell következetesen alkalmazni, valamint gondoskodni a kerékpáros utcabútorok – pl. közterületi kerékpártámaszok – elhelyezéséről, valamint az exkluzív jellegnek megfelelő szolgáltatások – pl. elektromos kerékpár-kölcsönző, és/vagy villanyautós car-sharing – meghonosítására (2025-ig megvalósítandó).
14. A környezetbarát közlekedés előtérbe helyezése, ami egyszerre jelenti a helyi gépjármű-forgalom minimalizálását, a **nyári csúcsforgalom és az átmenő forgalom csökkentését**, elsődlegesen a 7-es út és a Balaton-part közötti sávban, a gépjármű-forgalom lényeges csökkentésével, itt ki- és beszállóhelyek kialakításával, a vasút és a 7-

es út közötti, illetve az úthoz csatlakozó parkolófelületek, park and ride valamint park and bike pontok kialakításával, környezetbarát közösségi közlekedési eszköz biztosításával (2025-ig megvalósítandó).

15. A Zöld Város program szerves része a város központjának, legfontosabb találkozóhelyének, a középpontban **álló történeti park és rózsakert** megújítása, továbbá a város egyik legfontosabb kulturális helyszínének a **szabadtéri színpadnak** az újjáépítése (2020-ig megvalósítandó).
16. Az **energiatudatos városfejlesztés** megvalósítása takarékos és hatékony fejlesztési lépéseket igényel az épületállomány korszerűsítése, a környezetbarát közlekedés megvalósítása, és az energiatudatos kommunális szolgáltatások tekintetében egyaránt (2020-ig elindítandó). Az épületállomány energetikai korszerűsítésénél az **önkormányzati épületek után**, ahol már részben megvalósultak az energiatakarékos működést szolgáló beavatkozások, a település többi létesítménye energiatudatos fejlesztésének az elősegítése következhet. Mivel az önkormányzati intézmények a teljes városi épületállománynak csak 2-3 százalékát teszik ki, és a legnagyobb részt a lakossági tulajdonú épületek adják, indokolt, hogy az önkormányzat nyújtson **információs és szervezési segítséget az ezt igénylő lakosoknak, kisvállalkozóknak** a pályázati, vagy harmadik feles finanszírozási konstrukciók igénybe vételéhez. A Zöld Város jelleg ugyanis a település egészének viszonyaira vonatkozik, tulajdonosoktól függetlenül (2020-ig megindítandó).
17. Hasonló a helyzet a **közlekedési energiamegtakarítással** is, ahol az önkormányzatnak nagyrészt közvetett eszközei is vannak a **lakossági tudatosság növelésével** a modal split megváltoztatására, a településen belüli autóhasználat csökkentésére a kerékpározás, a séta, vagy a közösségi közlekedés javára. Ilyenek lehetnek például a gyalogos- és kerékpárosbarát közterületek mellett az itt elhelyezett **elektromos autótöltők**, vagy éppen a **parti zóna forgalomcsillapítása** (2025-ig megvalósítandó).

2.2. A tematikus és a területi célok közötti összefüggések

2.2.1. Balatonföldvár városrészei

Balatonföldvár közigazgatási területe alapvetően háromféle funkciójú karakteresen elkülönülő területi típusba sorolható be (városközpont, üdülőterület és lakóterület), amelyek közül az utóbbi kettő típus a város két-két területegységére jellemző, így ténylegesen öt városrészt lehet elkülöníteni: 1. Városközpont, 2. Vegyes lakó- és üdülőterület, 3. Keleti üdülőterület 4. Nyugati üdülőterület és 5. Déli lakóterület.

Balatonföldvár városrészei tükrözik a szerves történelmi fejlődés meghatározottságait és hagyományait, figyelembe veszik a tervezés és a statisztikai adatgyűjtés szempontjait, továbbá megfelelő keretét jelentik a városfejlesztésnek is, biztosítva a városrészek és a fejlesztési akcióterületek integrációját. A város városrészekre történő felosztását a következő táblázat és vázlat mutatja be.

Balatonföldvár városrészeinek határai

Településrész	Természetes határai
1. Városközpont	Település közigazgatási határa – vasúti pályatest (Rákóczi Ferenc utca) – 1583 hrsz-ú út – 1596 hrsz-ú út – 1743 hrsz-ú út – Petőfi Sándor utca – 1730 hrsz-ú út – József Attila utca – 1726 hrsz-ú út – Erzsébet utca – 1700 hrsz-ú út – Szentgyörgyi út – Sport köz – Gábor Áron utca – Tó utca – Séd-patak – Budapesti út – Kikötő utca – vasúti pályatest – 25/1 hrsz-ú út – Balaton-part vonala
2. Vegyes lakó- és üdülőterület	Séd-patak – Budapesti út – Kikötő utca – Spur István utca – Jókai utca – Mátyás Király utca – Szigligeti utca – Csángó utca – Berzsényi utca – Kisfaludy utca – dr. Korányi F. utca – Akácfa utca – Halastó
3. Keleti üdülőterület	Hársfa utca – Akácfa utca – dr. Korányi F. utca – Kisfaludy utca – Berzsényi utca – Csángó utca – Szigligeti utca – Mátyás Király – Jókai utca – Spur István utca – Kikötő utca – vasúti pályatest – 25/1 hrsz-ú út – Balaton-part vonala – település közigazgatási határa
4. Nyugati üdülőterület	Vasúti pályatest (Rákóczi Ferenc utca) – 1583 hrsz-ú út – 1596 hrsz-ú út – 1743 hrsz-ú út – Petőfi Sándor utca – 1730 hrsz-ú út – József Attila utca – 1726 hrsz-ú út – Erzsébet utca – 1700 hrsz-ú út – Szentgyörgyi út – település közigazgatási határa
5. Déli lakóterület	Szentgyörgyi út – Sport köz – Gábor Áron utca – Tó utca – Halastó – Hársfa utca – település közigazgatási határa

2.2.2. A tematikus célok területi összefüggései

A tematikus és a területi célok között a fentiek szerint az alábbi összefüggések határozhatók meg, tekintetbe véve azt is, hogy a tervezett beavatkozások jelentős része területhez nem köthető, inkább a városmarketinghez tartozó, és a „virtuális térben” megvalósuló, illetve tudatosságnövelést igénylő aktivitást igényel.

	1. Városközpont	2. Vegyes lakó- és üdülő terület	3. Keleti üdülőterület	4. Nyugati üdülőterület	5. Déli lakóterület	Nem térbeli beavatkozás
Gazdaságfejlesztés, turizmusfejlesztés és	4. Vízi extrém sport, 6. Új szálláskínálat, wellness szálló, 7. Vendéglátás korszerűsítése, 9. Reklámtáblák, cégfeliratok, légvezetékek, utcabútorok, Kvassay korzó,	13. A közterületek gyalogos és kerékpárosbarát megújítása,	13. A közterületek gyalogos és kerékpárosbarát megújítása,	10. Kelta földvár bemutatása, Nyugati strand komfortnövelés, 13. A közterületek gyalogos és kerékpárosbarát megújítása,		1. Brandépítés, 2. Internet megjelenés 3. Turisztikai programcsomagok, hálózat 5 Szállás monitoring, 8. Kulturális brand, borászat,
Zöld Város - környezeti vonzerőnövelés	13. Közterületek gyalogosbarát megújítása, 14. 7-es út forgalomcsillapítása, parkolók, 15. Rózsakert és szabadtéri színpad, 16. Energiatudatos városfejlesztés, 17. Közlekedési energiamegtakarítás	13. Közterületek gyalogosbarát megújítása, 14. 7-es út forgalomcsillapítása, parkolók, 16. Energiatudatos városfejlesztés, 17. Közlekedési energiamegtakarítás	13. Közterületek gyalogosbarát megújítása, 14. 7-es út forgalomcsillapítása, parkolók, 16. Energiatudatos városfejlesztés, 17. Közlekedési energiamegtakarítás	13. Közterületek gyalogosbarát megújítása, 14. 7-es út forgalomcsillapítása, parkolók, 16. Energiatudatos városfejlesztés, 17. Közlekedési energiamegtakarítás	13. Közterületek gyalogosbarát megújítása, 16. Energiatudatos városfejlesztés 17. Közlekedési energiamegtakarítás	

3. A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK

A város fenntartható fejlődését megalapozó és megindító, középtávon megvalósítani tervezett akcióterületi beavatkozások legfontosabb paraméterei a következők.

3.1. A város fejlesztési akcióterületeinek kijelölése

Tekintettel arra, hogy Balatonföldvár középtávú fejlesztésében a legfontosabb tematikus súlypontot a gazdaság – és ezen belül a minőségi turizmus, a magas színvonalú egyedi turisztikai vonzerő – fejlesztése jelenti, ebben az időszakban a város potenciális turisztikai célterületei jelentik a fejlesztések területi fókuszát.

Ezen belül három akcióterület kijelölése indokolt:

1. A város szívet jelentő park megújítása, benne a térségi kulturális centrumot is jelentő szabadtéri színpad teljes körű megújításával;
2. A parti sáv, amely a vízi és vízközei rekreációnak, az ehhez szorosan kötődő szálláshelyeknek, sportlétesítményeknek, és a város legfontosabb találkozóhelyéül szolgáló Kvassay Korzónak, továbbá a hagyományosan népszerű, vitorlássportnak, és a hajóval Földvára érkezés fogadópontjának, a Kikötőnek ad helyet;
3. A történeti városmag, amely a város alapítói, valamint az egykor hozzájuk csatlakozó előkelőségek, hírességek nyaralóit, villáit foglalta magában.

3.1.1. Akcióterület a Városközpontban

Az első akcióterület a Városközpontban kerül kijelölésre, hiszen az itteni beavatkozások mind az itt élők, mind pedig a nyári szezonban, vagy azon kívül idelátogatók számára jelentős előnyöket jelentenek, így – közvetlen használati értékükön kívül a város imázsát is erősítve – áttételesen is hozzájárulnak a helyi gazdaság fejlődéséhez, a turisztikai szempontból aktív időszak meghosszabbításához.

A Zöld Város programban támogatott projekt keretében felújításra kerül a város központjában lévő szabadtéri színpad, és annak közvetlen környezete. Új fix lelátó és színpad épül, új, megfelelő épületbe kerülnek a kiszolgáló funkciók. Rendeződik a területen működő kiskereskedelmi létesítmények helyzete, új szabadtéri árusítóhelyek, kirakodóhelyek kialakításával a terület napközbeni kihasználtsága lényegesen javul, az egyfajta közösségi térré alakul.

A különleges természeti értéket képviselő park központjában új rózsalugas kerül kialakításra, és megtörténik a park növényállományának és sétáló útjainak felújítása, az utcabútorok cseréjével új pihenők kialakítása is. Megtörténik a sétányok és a hozzájuk csatlakozó térvilágítás felújítása, LED-es megoldású energiatakarékos fényforrásokkal. A tervezett projekt megvalósításával a park tájképi értéke jelentősen növekszik.

A projekt a helyi táji, társadalmi-gazdasági, kulturális adottságokhoz megfelelően igazodik, emellett több szempontból is támogatja a város fejlesztésének átfogó céljait és speciális célkitűzéseit is. Új, egyedi vonzerő-elemeivel segíti az olyan főszezonon kívüli forgalmat vonzó

és a partot legkevésbé terhelő turizmusformák fejlesztését, mint a kulturális turizmus, valamint a rendezett településkép biztosítását is, a park kertépítészeti és tájökölógiai értékeinek megőrzése, helyreállítása és ezek fenntarthatóságának biztosítása mellett.

A projekt figyelembe veszi az övezeti besorolás szerinti 40 %-nyi zöldfelületek megtartását, a környezetterhelés minimalizálását, a beépítettségi korlátokat, a zöld felületek kívánatos nagyságát. A vonzerő növelésével pozitív hatás gyakorol a környékbeli gazdasági szereplők – kereskedők és vendéglátóhelyek – eredményességére is, a vonzó környezet létrehozása pedig ösztönzi a további beruházásokat. Mindez a gazdaságélénkítés mellett növeli a turizmus versenyképességét és a település népességmegtartó képességét is.

A projekt megvalósítása során tervezett soft és marketing tevékenység elősegíti a városmarketing fejlesztését, mindezek miatt a város az itt megvalósítandó beruházásokkal vesz részt a Zöld Város Program pályázatán.

3.1.2. Akcióterület a Parti sávban

Balatonföldvár második akcióterülete – a déli parton szokásos módon – a vasúti pálya és a Balaton közötti parti sávot foglalja magában, amelyik minden Balaton-parti település kitüntetett területegysége.

A parti sáv több lényeges eltéréssel is rendelkezik a többi hasonló fekvésű településhez képest:

- A Kvassay sétány közterületté teszi szinte a teljes Balaton-partot, egyúttal kiváló korzózási lehetőséget biztosít a város lakói és nyaralói, látogatói számára;
- A Kvassay sétányról is egykori jelentős személyiségek villái nyílnak a Balatonra nézve, amelyek közül több is kiválóan alkalmas exkluzív szabadidős funkciók – pl. kaszinó -, illetve kimagaslóan magas színvonalú szálláshelyek megtelepítésére.

A fentiekből – és a kiszámítható igényekből – a következők következnek a következő középtávú időszakban a minőségi turizmus fejlesztéséhez a parti sávban megvalósítandó beavatkozások is, mint a Kvassay sétány korzóvá alakítása, a magas építészeti színvonalú hatalmas villákban exkluzív szálláshelyek, üdülőhelyi klub, és egyéb közösségi létesítmények létrehozása, illetve a vízi extrém sportokhoz szükséges alapvető létesítmények megteremtése.

Akcióterület a parti sávban

Mivel ezen a területen a közösségi beruházások nagyrészt megvalósultak – a strand megújításával – itt az önkormányzat a jövőben főként olyan infrastrukturális beruházásokat kíván megvalósítani, amelyek hozzájárulnak a magántőke további, piaci alapon történő beruházásainak előkészítéséhez, a beruházói vonzerő erősítéséhez. Ilyenek lehetnek a közterület-megújítási és forgalomcsillapító beruházások, az ezeket segítő P+R és helyi közösségi közlekedési beruházások, illetve az ezeket segítő városmarketing és beruházásösztönző munka.

3.1.3. Akcióterület a történeti városmagban

Mivel Balatonföldvár egyediségének fontos összetevője az a tény, hogy a város nem egy működő történeti falu folyamatos továbbfejlődésével, hanem az anyatelepüléstől – Kőröshegytől – távolabb, önálló, az akkori társadalmi elit számára balatoni fürdőhelyet biztosító parcellázással jött létre, az ismét az exkluzív turizmust megcélzó stratégia keretében indokolt egyedi vonzerőként kezelni az alapítás évtizedeiben épült főúri villákat, nyaralókat, amelyek egyfajta védjegyeként is szolgálhatnak Földvárnak. Célszerű ezért, ha ezen a területen az egykori arisztokrata-villák egy részéből olyan létesítmények jönnek létre, amelyek a mai korok számára is érvényes módon elevenítik fel az egykori milliót, eleganciát, légkört.

Balatonföldvár történeti városmagja

3.2. A Városközpont Akcióterületen a Zöld Város Program keretében megvalósuló fejlesztések

A projekt megvalósítása során tervezett soft és marketing tevékenység elősegíti a városmarketing fejlesztését, mindezek miatt a város az itt megvalósítandó beruházásokkal vesz részt a Zöld Város Program pályázatán.

Mivel a parti sáv, vagy a történeti városmag megújításának jelentős része a privát tőke beruházásaira vár, az önkormányzat a Városközpont Akcióterületen rendelkezik konkrét tervekkel. Eszerint az akcióterület megújítása érdekében a következő beruházásokkal indokolt számolni.

VK-1. Többcélú közösségi tér – a szabadtéri színpad és környékének megújítása

A Zöld Város programban támogatott projekt keretében

1. felújításra kerül a város központjában lévő szabadtéri színpad, és annak közvetlen környezete.
2. Új fix és mobil lelátó és színpad épül, új, megfelelő épületbe kerülnek a kiszolgáló funkciók.
3. Rendeződik a területen működő kiskereskedelmi létesítmények helyzete,

4. új szabadtéri árusítóhelyek, kirakodóhelyek kialakításával a terület napközbeni kihasználtsága lényegesen javul, az egyfajta közösségi térré alakul.

A projekt figyelembe veszi az övezeti besorolás szerinti 40 %-nyi zöldfelületek megtartását, a környezetterhelés minimalizálását, a beépítettségi korlátokat, a zöld felületek kívánatos nagyságát. A vonzerő növelésével pozitív hatás gyakorol a környékbeli gazdasági szereplők – kereskedők és vendéglátóhelyek – eredményességére is, a vonzó környezet létrehozása pedig ösztönzi a további beruházásokat. Mindez a gazdaságélénkítés mellett növeli a turizmus versenyképességét és a település népességmegtartó képességét is.

a Zöld Város Program keretében

VK-2. Rózsalugas létesítése és a városközpont közparkjának megújítása

A város szívében lévő, különleges természeti értéket képviselő park központjában

1. a Napba néző nő szobra környékén megújításra kerül a rózsalugas kerül kialakításra, és
2. megtörténik a hozzájuk csatlakozó térvilágítás felújítása, LED-es megoldású energiatakarékos fényforrásokkal.

A tervezett projekt megvalósításával a park tájképi értéke jelentősen növekszik.

A projekt a helyi táji, társadalmi-gazdasági, kulturális adottságokhoz megfelelően igazodik, emellett több szempontból is támogatja a város fejlesztésének átfogó céljait és speciális célkitűzéseit is. Új, egyedi vonzerő-elemeivel segíti az olyan főszezonon kívüli forgalmat vonzó és a partot legkevésbé terhelő turizmusformák fejlesztését, mint a kulturális turizmus, valamint a rendezett településkép biztosítását is, a park kertépítészeti és tájökölógiai értékeinek megőrzése, helyreállítása és ezek fenntarthatóságának biztosítása mellett.

3.3. A Parti sáv akcióterületén tervezett fejlesztések

A Parti sáv akcióterülete három városrészt is átfog, egyesíti magában a Városközpont, valamint a Nyugati és a Keleti üdülőterület parti sávjában tervezett beavatkozásokat. Ezek a tervezett fejlesztések egyelőre nem részletesen kidolgozottak, azok részleteit egyrészt a befektetés-ösztönző tevékenység előkészítése, másrészt annak sikerét követően, a privát beruházók elképzeléseit is figyelembe véve indokolt meghatározni. Az előzetes elképzelések ezen a területen az alábbiak:

PS-3. Kvassay korzó

A város egyedülálló adottsága az, hogy a Kvassay Jenő által tervezett partrendezés során a névadó tervező olyan sétányt tervezett, ami szinte a város teljes partszakaszán lehetővé teszi

a korzózást, a Balaton látványa és közvetlen közelsége mellett lehetővé téve a találkozást, beszélgetést, az együttlétet az itt élők és az ide látogatók számára egyaránt. Bár a sétány ma is rendezett, gondozott, ahhoz, hogy a minőségi turizmus számára is azt a helyet jelenthesse, mint 100 évvel ezelőtt, az akkoriban Karlsbadot, vagy a francia Riviérát nyaralóhelyként Földvára cserélő nobilitásoknak, szükség van a korszerűsítésére. Ez első sorban a burkolat cseréjét, a világítás, és az utcabútorok korszerűsítését jelenti, figyelemmel arra is, hogy a szomszédos villasorban kialakítható kávézók, teraszok részét képezhessék az itteni időtöltésnek, találkozásoknak.

PS-4. Exkluzív szálláshelyek a régi villákban

Főként a parti sáv nagyméretű régi villái lehetnek alkalmasak arra, hogy a jövőben a minőségi turizmus exkluzív szálláshelyei lehessenek. Bár jelenleg is található ezek között szálláshelyként működő – pl. a Főnix Hotel –, jelenlegi körülményeik, színvonaluk azonban messze elmarad attól, ami az exkluzív igényeknek megfelelhetne. A minőségi turizmus és az egyedi arculat meghonosításához nélkülözhetetlen legalább egy-két nagyméretű villa igen színvonalas szálláshellyé alakítása, várhatóan a Kvassay sétányon. Az önkormányzat feladata ebben az esetben az információk terjesztése, a lehetőségek felmutatása, az igények generálása, és a potenciális befektetők közvetítése.

PS-5. Új szálláskínálat, wellness szálló

A turisztikailag aktív időszak lényeges kibővítése csak új, a Balatonon és Földváron eddig nem jellemző, de egyébként kurrens funkciók megtelepítésével történhet. Ehhez szükséges az eddig a nyári fürdővendégekre alapozó szálláskínálat olyan továbbfejlesztése, ami az aktuális trendeknek megfelelő, a magasabb igény szintű turisták számára is vonzó szállásférőhelyeket biztosít, a nagyrészt némi eufémizmussal a „retró” jelzővel illetett jelenlegi kínálattal szemben. Ezen belül mindenképpen szükség van olyan wellness szállóra, amely az év teljes időszakában magas színvonalon várja az ide látogató vendégeket. Ez létrehozható valamelyik, vagy több régi („szocreál”) szálloda megfelelő felújításával és átalakításával, vagy új szálloda építésével is, lehetőleg a parti sávban. Az önkormányzat az ilyen privát törekvéseket a lehetőségek felmutatásával, szükség szerint telek biztosításával, vagy a jelentős pénzügyi háttérrel igénylő beruházásokhoz finanszírozó, illetve befektető keresésével, közvetítésével segítheti, magasabb saját adóbevételei érdekében is.

PS-6. Balaton Klub (Hungária Kaszinó) megújítása

A minőségi turizmus nem nélkülözheti a magas színvonalú találkozóhelyet, ahol télen-nyáron lehetséges a találkozás, a kellemes időtöltés jó társaságban. Erre jött létre a 20. század első éveiben a Balaton Klub, ami időszakosan Hungária Kaszinó néven is működött (a Kaszinó kifejezés akkoriban mást jelentett, mint ma). A kikötőben létrehozott műemléki épület – a hatvanas években megtoldva – ma is megvan, és magántulajdonú vendéglátóhelyként üzemelt. Az épület az alapos felújítás nyomán ismét betölthetné régi szerepét, és a Klub szerep magas színvonalú megújításával a társasági élet középpontja lehetne. Az önkormányzat szerepe ebben az esetben is a lehetőségek felmutatása, szükség szerint a jelentős pénzügyi háttérrel igénylő beruházás finanszírozó, illetve befektető keresése, közvetítése lehet.

PS-7. Vízi extrém sportbázis létrehozása

Földvár egyediségének, sportos arculatának fokozásához lényegesen hozzájárul az, ha a város a más településeken is alapvetővé vált vitorlás sport, kikötő mellett egyedi, vonzó, csak kevesek által gyakorolt, de sokak által kedvelt vízi sportágak (pl. vízisí, surf-kite, stb.) művelésére is lehetőséget teremt, sőt, azok közül valamelyik magyarországi bázisává válik. Ez a lehetőség nem túl magas összegű privát beruházásokkal megteremthetővé válik, és – az elkötelezett gyakorlói által – alkalmas a turisztikailag aktív időszak lényeges, áprilistól októberig tartó meghosszabbítására. Ehhez a parton viszonylag szerény mennyiségű irodai és raktározási helyiségekre, öltözőkre, zuhanyozókra van szükség, közel a sportolás induló és érkező helyszínéhez, ami csatlakozhat a kikötőhöz, vagy a strandok, esetleg a Kvassay sétány egyes épületeihez is. Az ilyen sportok tanulása történhet a strandokhoz közeli vízfelületeken, gyakorlása pedig általában kissé távolabb.

3.4. A történeti városmag területén tervezett beruházások

TM-8. Interaktív Földvár-történeti bemutatóhelyek

Mivel a történeti városmag Földvár alapítóinak a nyaralóit, villáit tartalmazza, indokolt, hogy – a Kulipintyóhoz hasonlóan, ahol az országos híró Afrika-vadász és író Széchényi Zsigmond emléke elevenedik meg – az itteni épületek egy része a város történetét, az abban szerepet játszó személyek életét jelenítse meg, interaktív, izgalmas, a fiatalok számára is érdekes megoldásokkal, applikációkkal. A várostörténeti szerep mellett megjeleníthető itt az adott személyek saját korukban betöltött szerepe is, emberközelbe hozza a legtöbbször számára inkább tananyag-szerű személyiségeket (pl. Kandó Kálmán, Kvassay Jenő, stb. Ezek a

kiállítóhelyek – megfelelő kialakítás esetén – alkalmasak a nyári szezonon kívüli időszak látogatószámának növelésére is, különösen, ha a terület kínálatába a gasztronómia is beletartozik. Ezek a létesítmények igénybe vehetők különféle rendezvényekre – kisebb konferenciákra, workshopokra, vagy éppen esküvőkre, rangos családi ünnepekre, érettségi találkozókra, stb. – is.

TM-9. Közterületek gyalogosbarát megújítása

Bár a városmag úthálózatának közlekedési megoldásai megfelelőnek mondhatók, a színvonalemelés érdekében kívánatosnak mondható a Petőfi Sándor és a József Attila utca legbelső szakaszának forgalomcsillapított vegyes forgalmú úttá alakítása, legalább a nyári csúcsidőszakban, hogy a parkoló autók ne borítsák el az elegáns negyed közterületeit, kellemetlenné téve az utcákon való sétát. Ez – a parti sávhoz javasoltnak megfelelően – különösen akkor valósítható meg könnyen, ha a 7-es út belső szakaszán a szélső sávból mindkét oldalon parkolók kerülnek kialakításra. A behajtás az áruszállítók, szolgáltatók számára továbbra is lehetséges maradna.

3.5. Az akcióterületeken kívül végrehajtandó jelentős fejlesztések

AK-10. Közterületek gyalogosbarát megújítása az akcióterületeken kívül

A város közterületei részben nélkülözik a burkolt útfelületeket, ami az állandóan itt élőknek és az üdülőtulajdonosoknak egyaránt igénye, ugyanakkor a meglévő útburkolatok jelentős része is elhasználódott, felújításra szorul. A viszonyok javítása érdekében egyrészt olyan önkormányzati pénzalapot indokolt képezni, és olyan típusterveket létrehozni, amelyek segítségével az utak felújítása éves szinten előre programozva megtörténhet. A lakó- és üdülőterületek utcáit indokolt vegyes, azaz gyalogos, kerékpáros és személyautó-forgalomra egyaránt alkalmas módon úgy kialakítani, hogy azokon a gyalogos és kerékpáros forgalom élvezzen elsőbbséget.

AK-11. Reklámtáblák, cégfeliratok, légvezetékek, utcabútorok

A minőségi turizmus minőségi településképet is igényel. Ezt az esetek jelentős részében a hazai üdülőhelyeken a tömegturizmusra kalibrált kereskedők igénytelen, esetenként ízléstelen cégtáblái, kirakatai, reklámjai tönkreteszik. Bár Földvár ilyen tekintetben viszonylag jól áll, a magas minőség eléréséhez további igénynövekedésre van szükség, ami elsődlegesen a portálok harmonikus és igényes kialakításával érhető el. Az eddigi tapasztalatok szerint ez a jogszabályi előírások mellett egy olyan mintakönyv elkészítésével és közreadásával érhető el,

amely segíti az üzlettulajdonosokat, üzemeltetőket, és tervezőiket is az adott környezetbe, az adott épülethez legjobban illeszkedő megoldások megtalálásában. Ennek a mintakönyvnek a kidolgozása a város legtöbb üzlethelyiségével rendelkező utcáira, tereire az önkormányzat feladata. Hasonlóan folytatni érdemes az elektromos és hírközlési légkábelek földkábelre cserélését a város preferált területein, és egyre inkább az egyéb lakó- és üdülőterületeken is.

AK-12. 7-es út forgalomcsillapítása, parkolók létesítése

A város központjának és parti sávjának akut parkolási gondjain, egyúttal legfontosabb főútjának, a 7-es út átkelési szakaszának – helyi elnevezésével a Budapesti útnak és a Balatonszentgyörgyi útnak – az állandósuló környezeti terhelésén segíthet az a megoldás – ami a megyei közútkezelő egyetértésével valósítható meg. Eszerint az átmenő forgalom csökkentése, egyúttal a parkolósám növelése érdekében az út belső szakaszán a két szélső sávot parkolósávként indokolt használni, és a preferált területeket összekötő (elektromos) kisbuszok használatával célszerű megközelíteni. Ez a megoldás lényegesen javítaná a környezet minőségét mind a 7-es út környékén, mind pedig a parti sáv célpontjainak a környékén. A behajtás és a rövid idejű közterületi megállás – pl. ki- és beszállás, pakolás céljából – a vegyes forgalmú, tehát forgalomcsillapított utcákon – megengedett lenne, azonban az autók közterületi várakoztatása, parkoltatása ebben az övezetben nem, kizárólag a telken belüli gépkocsi-tárolással kombináltan. Mivel a közút állami kezelésben van, és a jelzett probléma a déli part számos településén felmerül, a megvalósítás érdekében indokolt a parti településeknek a forgalomcsökkentő megoldások alkalmazása érdekében összehangoltan, közösen megkeresniük az illetékes szervezeteket, egyúttal közösen lobbizni a megfelelő megoldás elérésére.

AK-13. Közlekedési energiatakarékosság

Bár Magyarországon a közlekedési energiagazdálkodás nem tartozik az önkormányzatok gyakran alkalmazott szempontjai közé, az ezzel járó előnyök, a minőségi környezet, és a gazdasági megtakarítások, a fenntarthatóság Földváron előtérbe helyezi a környezetbarát mobilitás megoldásait. Ez a lehető legkevesebb robbanómotoros járműforgalom mellett az elektromos járművek és a gyalogos, kerékpáros forgalom előtérbe helyezését jelenti, amihez a város méretei kiváló háttérrel adnak. Ehhez a 7-es út és a Balaton-part közötti területen körjáratban közlekedő környezetbarát közösségi közlekedési eszköz – pl. elektromos midibusz – mellett a kerékpár- és villanyautó kölcsönző pontok telepítését jelenti, ide értve az akkumulátoros kerékpárokat is. Ehhez a városban két-három helyen elektromos jármű gyorsító állomások csatlakoztatása is szükséges. Ezekkel a bérjárművekkel – az országsszerte terjedő MOL-BuBi és a GreenGo tanulságait figyelembe véve – nem szabad

elhagyni a várost – amire a járművek GPS-készülékei figyelnek –, azon belül azonban szabadon lehet velük közlekedni, be lehet hajtani a forgalomcsillapított övezetekbe is, és nem kell külön fizetni a várakozásért.

AK-14. Energiatudatos városfejlesztés

Mivel az önkormányzat intézményei az elmúlt évek fejlesztései nyomán nagyrészt már energiatakarékosnak tekinthetők, ezek teljes körű energiatakarékosági fejlesztését megvalósítva a Zöld Város jelleg felé teendő következő lépés az energiatudatos városfejlesztés kiterjesztése a nem önkormányzati létesítményekre, cégekre, szolgáltatókra, és a lakosságra is. Ebben a folyamatban – nem lévén közvetlenül érintett – az önkormányzatnak tanácsadó és információ-közvetítő szerepe van, elsődlegesen a lakossági és vállalkozói tájékoztatás terén, a technikai lehetőségek mellett főként a finanszírozási információkkal, és annak szervezésével. A parti sávban leginkább az üdülők, szállodák tulajdonosainak informálása indokolt, főként a régebbi építésűeké, felkészülve az egész éves használat feltételeinek megteremtésére.

3.6. Területhez nem kötött akciók

TN-15. Brandépítés

A turisztikailag aktív időszak lényeges meghosszabbításához egyrészt a város attrakcióinak, vonzerő-elemeinek olyan bővítése szükséges, amely értelmet ad ősszel és tavasszal is a turisták szemében a város felkeresésére, és lehetőleg több napos itt-tartózkodásra. Ehhez viszont olyan kifejező és vonzó brandre, márkára van szükség, amely a távol élő turisták szemében is könnyen világossá teszi, hogy Balatonföldvár miben különbözik a déli Balaton-part többi településétől, és mit várhat a város felkeresésétől, miért érdemes Földvára látogatniuk, és miért éppen Földvart érdemes felkeresniük a széles Balaton-menti kínálatból. A brandépítési munka a fejlesztés egyik viszonylag – a beruházásokhoz képest – olcsó és egyszerű induló eleme, amire más tevékenységek is ráépülnek, ezért az elsők között indokolt megvalósítani.

TN-16. Internet-jelenlét fokozása

Mivel a korszerű turizmusban, és főként a célpontok, a meglátogatandó helyek kiválasztásában az internetnek kiemelt jelentősége van, Földvárnak is elemi érdeke az internetes jelenlét további fokozása. Ez továbbra is nem csak a város, hanem a térség tekintetében is szükséges, figyelemmel a lehetséges kirándulásokat, csak itt végezhető

tevékenységeket tartalmazó kínálat több nyelven, önálló honlapokkal, Facebook profilokkal, és más, a külföldiek által kedvelt közösségi oldalakon (pl. Twitter, Instagram) történő bemutatására. Indokolt a fontosabb attrakciók számára külön honlap, és közösségi oldal profil elkészítése és folyamatos frissen tartása, amely hitelessé teszi az előzetesen tájékozódók számára a vonzerő-elemek valódiságát, népszerűségét.

TN-17. Internetes minőségfigyelés

A turisztikai célpontválasztásnak nagyon fontos eleme a várható minőség előrebecslése, amely leggyakrabban az internetes utazási tanácsadó, és divatos helyfoglaló rendszereken megtalálható, sokszor angol nyelvű vélemények alapján történik. Az jelenlegi állapot szerint a földvári szálláshelyek legtöbbször a „retró” és a „szocreál” kategóriájába tartoznak, ami ez esetekben nem dicsérő jelző. Indokolt ezért – az ilyen szálláshelyek megújításának elősegítésén kívül – az ilyen oldalak folyamatos figyelése, és a szolgáltatók informálása a minősítésükről, hogy a város szálláskínálata minél inkább egybeessen a változó kereslettel.

TN-18. Esemény-kínálat, kiránduláscsomag bővítése, térségi turisztikai információs hálózat kiépítése és működtetése

A turisztikai őszi-tavaszi vonzerő-növelésének egyik legkézenfekvőbb módja a város és a térség esemény-kínálatának olyan bővítése, amely ezekben az időszakokban, vagy akár télen is vonzó turisztikai célponttá teheti Balatonföldvárt. Ehhez a kínálat-bővítéshez célszerű bevonni a kb. 30 km-es vonzaskörzet településeinek eseményeit, nevezetességeit, hogy esetenként minél komplexebb programcsomaggal, minél hosszabb időre a városban lehessen tartani szállóvendégként az ide látogatókat. A széleskörű turisztikai kínálat megteremtéséhez és folyamatos fenntartásához, bővítéséhez, olyan térségi információs hálózat létrehozása és működtetése szükséges, amely automatikusan megosztja a közérdeklődésre számot tartható helyi programokat, eseményeket a térség más településeinek turisztikai menedzsereivel.

TN-19. A vendéglátás korszerűsítése

A minőségi turizmus követelményei a vendéglátásban is változásokat követelnek meg. A magasabb igényű és fizető képességű célközönség kínálatban és a vendéglátás fizikai körülményeiben is lényegesen többet vár el a magasabb árért a hagyományos büfék, éttermek szokásos kínálatánál. A turisztikai célcsoportok folyamatos változásával párhuzamosan szükséges ezért a szolgáltatásoknak – pl. az éttermi kínálatnak, a vendéglátás körülményeinek – olyan továbbfejlesztése, amely maradéktalanul megfelel az egyre egészségtudatosabb, korszerű gasztronómiai kultúrára – és abból kifejlődő, változó divatokra

támaszkodó aktuális igényeknek. Az önkormányzatnak ebben a folyamatban szintén információs, figyelemfelkeltő szerepe lehet, illetve ilyen szempontok szerepeltethetők az önkormányzat saját üzlethelyiségeinek bérbeadása során is.

TN-20. Energiatudatossági koordináció, tanácsadás

Mivel a város saját intézményeinek energiatudatos megújításának jelentős részét az elmúlt években megvalósította, a település európai szintű Zöld Város jellegének érvényre juttatása – azaz 2030-ra a település fogyasztásának a 2010-es szinthez képest 40 %-os csökkentése – érdekében indokolt, ha az önkormányzat elősegíti a helyi lakosság, és az itt működő KKV-k energiatudatos megújítási munkáját is. Ehhez célszerű elkészíteni Balatonföldvár Fenntartható Energia Akciótervét (SECAP), amely megmutatja a város – a vagy a térség, ha közös akció is lehetséges – energia-megtakarításában számba vehető legfontosabb megtakarítási pontokat, az elérhető legjobb műszaki és finanszírozási megoldásokat. Ennek nyomán az önkormányzat rendszeres energiatudatossági tanácsadást nyújthat az információért hozzá forduló lakosoknak, KKV-knak, valamint az ELENA közvetlen brüsszeli támogatási eszköz segítségével szervezheti a megtakarításból történő finanszírozás folyamatait is.

TN-21. Fokozott adóbehajtás

Tekintettel arra a KSH adatai által alátámasztott tényre, hogy a nem kereskedelmi szálláshelyek üzemeltetőinek körében az adóelkerülés meglehetősen széleskörű, ami viszont jelentős, a turisztikai fejlesztésekre fordítható bevételek elmaradását jelenti az önkormányzat számára. Nehezen hihető, hogy az összesen 3000 nyilvántartott kiadható ágyon csak 8500-9000 vendég, azaz ágyanként legfeljebb három vendég töltsön el évente összesen 40-45.000 vendégéjszakát, a kiemelkedően jónak minősített években is, azaz egy férőhely évenként összesen és átlagosan legfeljebb két hétig legyen kiadva. Indokolt ezért a turisztikai forgalom megfigyelésének, és az idegenforgalmi adók beszedésének erősítése, a közös bevételek növelése érdekében.

3.7. A középtávú tervidőszak fejlesztéseinek vázlatos pénzügyi terve

A vázlatos pénzügyi tervet – a kidolgozottságnak megfelelő szintű műszaki-gazdasági költségbeclésekkel – a következő táblázat tartalmazza. A középtávú tervezési időszakra készített táblázatban szerepelnek a Zöld Város Akcióterv beavatkozásai, és a más forrásokból a kulcsfontosságú városrészekben, az Zöld Város Akcióterven kívül megvalósítani tervezett beruházások is.

Azonosító	Programelem*	Költség MFt	Forrás
	Városközpont összesen	680	
VK-1.	Szabadtéri színpad és környékének megújítása	547	Zöld Város Program
VK-2.	Rózsalugas, városközponti közpark megújítása	133	Zöld Város Program
	Parti sáv összesen	1.990	
PS-3.	Kvassay korzó megújítása	180	Önkormányzati forrás
PS-4.	Exkluzív szálláshelyek a régi villákban	500	Privát forrás, hitel
PS-5.	Új szálláskínálat, wellness szálló, 150 fh	1.200	Privát forrás, hitel
PS-6.	Balaton klub (Hungária Kaszinó)	80	Privát forrás, hitel
PS-7.	Vízi extrém sportbázis	30	Privát forrás, hitel
	Történeti városmag	370	
TM-8.	Interaktív Földvár-történeti bemutatóhelyek	200	Önkormányzati forrás
TM-9.	Közterületek gyalogosbarát megújítása	170	Önkormányzati forrás
	Akcióterületen kívüliek	560	
AK-10.	Közterületek gyalogosbarát megújítása az akcióterületeken kívül	200	Önkormányzati forrás
AK-11.	Reklámtáblák, feliratok, légvezetékek, utcabútorok	50 150	Privát forrás Önkormányzati forrás
AK-12.	7-es út térségi forgalomcsillapítása, parkolók létesítése	50	Önkormányzati forrás
AK-13.	Közlekedési energiatakarékosság	80	Önkormányzati forrás
AK-14.	Energiatudatos városfejlesztés	30	Önkormányzati forrás
	Terület nélküliek	285	
TN-15.	Brandépítés	10	Önkormányzati forrás

TN-16.	Internet-jelenlét	10	Önkormányzati forrás
TN-17.	Internetes minőségfigyelés	10	Önkormányzati forrás
TN-18.	Esemény-kínálat, kiránduláscsomag bővítése, térségi turisztikai információs hálózat kiépítése és működtetése	10	Önkormányzati forrás
TN-19.	A vendéglátás korszerűsítése	200	Privát forrás, hitel
TN-20.	Energiatudatosági tanácsadás	15	Önkormányzati forrás
TN-21.	Fokozott adóbehajtás (öt évre)	30	Önkormányzati forrás
	A fentiekből		
	Zöld Város Program összesen	680	
	Önkormányzati finanszírozás összesen*	1.145	
	Privát finanszírozás összesen**	2.060	
	Mindösszesen	3.885	

1. *A jelzett költségek – ha nincs másként jelezve – a tervezési időszakban, azaz 2030-ig felmerülő költségeket prognosztizálják.
2. **A Zöld Város Programon kívüli programelemek költsége durva szakértői becslés, ettől a tényleges költségek lényegesen eltérhetnek.

4. ANTISZEGREGÁCIÓS PROGRAM

A 2011. évi népszámlálás adatai alapján a KSH Balatonföldváron szegregált, vagy szegregációval veszélyeztetett területet nem jelzett, így a városban antiszegregációs program megtervezésére és megvalósítására nincs szükség.

5. A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI

A stratégia meglehetősen széles körű összefüggésrendszerrel bír, mind a külső, mind pedig a belső összefüggések tekintetében.

8.1. Külső összefüggések

8.1.1. Kapcsolat a településrendezési eszközökkel

A tervezett fejlesztések mindenben megfelelnek a hatályos településszerkezeti tervben, helyi építési szabályzatban és szabályozási tervben foglaltaknak, így azok módosítása ezek miatt nem szükséges.

A Zöld Város Program támogatásával tervezett programelemek mindenben megfelelnek a hatályos településrendezési eszközöknek, azokon nem igényelnek módosítást.

8.1.2. Illeszkedés az ágazati stratégiákhoz

A településrendezési tervek mellett Balatonföldvár 2013. óta elfogadott sportkonceptióval rendelkezik, amelynek elfogadása óta több eleme is megvalósult. Az ITS összhangban van ezzel a koncepcióval, éppúgy, mint a készülő Településképi arculati kézikönyvvel is.

8.1.3. Kapcsolat az önkormányzat gazdasági programjával

A stratégia teljes összhangban van az önkormányzat 2014-2018 közötti időszakra tervezett gazdasági programjának célkitűzéseivel, illetve sok elemét tekintve túl is haladja azt, hiszen a stratégia időtávlata is meghaladja az önkormányzat gazdasági programját.

8.1.4. Összhang a települési környezetvédelmi programmal

A stratégia összhangban van a város 2017. márciusában elfogadott környezetvédelmi programjával.

8.1.5. Kapcsolat a területfejlesztési tervdokumentumokkal

A stratégiát megalapozó Településfejlesztési Koncepció – ahogyan azt a megfelelő fejezete rögzíti – szorosan követi a megyei területfejlesztési koncepcióban foglalt célrendszert, így a stratégia is közvetett, de határozott logikai kapcsolatban áll a megyei területfejlesztési tervdokumentumokkal.

8.1.6. A művi és természeti védettségekkel való összhang

Balatonföldváron számos épített és természeti érték található, amelyek a különféle védettségek széles skálájával rendelkeznek.

A város területén öt, az országosan védett épített örökséghez tartozó, a rendezési tervekben feltüntetett régészeti lelőhely terület található, a következők szerint¹:

- A kiemelt védettségű régészeti lelőhelyet jelentő egykori kelta földvár maradványa, a Stefánia-sánc a Petőfi utca folytatását jelentő a Kelta sétány, mellett. A 40 méter magas löszfal tetején futó Kelta sétányról csodás kilátás nyílik a szemközti Tihanyi-félszigetre, és ez az egyetlen kilátóhely, ahonnan a tó minkét medencéje látható. A feltárások leleteit – köztük egy kelta érmet, hátlapján lóábrázolással – a keszthelyi Balaton Múzeumban őrzik.
- a Balatonszentgyörgyi út 5. alatti Csárda-dűlői szakmai régészeti lelőhelyen egy egykori, a badeni kultúrában létezett településre utaló ovális hulladékgyűjtő nyomai kerültek elő edény- és eszköztöredékekkel, valamint egy őrlőkő. Ugyanitt egy őskori hamvasztásos temető leletei is előkerültek, sok vastag falú, durva fazék formájában, hamuval és csontokkal.
- A Hegyalja utca 3. alatti szakmai jelentőségű régészeti lelőhelyen ismeretlen korból származó csontok kerültek elő, amelynek mellékleteit a találó nem őrizte meg, bár a gödör keresztmetszetében sírokra emlékeztető foltokat is látott. Helyszíneléskor a régészek nem akadtak sírra utaló nyomra.
- A József Attila u. 43-56. alatti szakmai jelentőségű régészeti lelőhely bronzkori temető maradványait őrzik, amelyeket 1990. óta ismernek.
- Kőröshegyre vezető út mentén lévő szakmai jelentőségű lelőhelyen a badeni kultúra idejére datált edénymaradványokat, majd a felszíni telepnymokból urnasíros kultúra nyomait vélték felfedezni.

A város műemlékei, amelyek szintén az épített környezet országosan szinten védett elemeihez tartoznak, a kikötőben található, a következők szerint:

- Balatonföldvári kikötő épület-és építmény együttese
- Hajóállomás
- Balaton klub, kaszinó
- Meteorológiai megfigyelőállomás
- Vasbeton gyaloghíd

¹ Források: Torma István: Balatonföldvár kulturális örökségvédelmi hatástanulmánya 2013, valamint Magyar Nemzeti Múzeum Régészeti Adatbázis, <http://archeodatabase.hnm.hu/hu/node/55482>, 2018. április 10.

- Híd galambdúcokkal

A sokféle aprózódott kikötői telkek esetében az egyik műemlék objektum műemléki környezete gyakran ráfed a másik műemlékre, így az országos védettségi lista két műemléki környezetet különböztet meg, az alábbiak szerint:

- Balatonföldvári kikötő épület-és építmény együttese műemléki környezete
- Vasbeton gyaloghíd ex-lege műemléki környezete

A helyi építési szabályzat melléklete 72 épített környezeti objektumot helyezett helyi védelem alá, ezen belül 51 villát, és öt szobrot. Emellett helyi területi védelem alá helyezte a Kvassay sétány mindkét oldalát, a villasorral és a fasorral, továbbá a Balaton partot nádasaival a a keleti strandtól keletre eső, valamint a Rákóczi utca nyugati szakasza mentén.

Földvár – viszonylag kis kiterjedése ellenére – igen gazdag természeti örökségi értékekben is. Országos szinten kiemelt jelentőségű különleges természet megőrzési területnek minősül a Natura 2000 különleges madárvédelmi területeihez sorolt négy ingatlan, valamint a Natura 2000 különleges természet megőrzési területeihez tartozó további 15 földrészlet, amelyek a Balaton-part és a Halastó természeti területekhez sorolt partjait fedik le.

Az országos jelentőségű természeti értékek mellett a Vak Bottyán utcai park, a Kápolna környéke, továbbá kilenc utcakísérő gesztenye, illetve platán fasor tartozik helyi természeti védelem alá.

A stratégia beavatkozásai sem a műemléki, vagy helyi védettség alá eső épített örökségi, sem pedig az országosan, vagy helyi szinten védett természeti objektumokat nem érintik.

8.2. Belső összefüggések

A stratégia beavatkozásainak belső összefüggésrendszere világos: a két átfogó célkitűzés fókuszterületét jelentő akcióterületekre koncentráltan jelennek meg a társadalmi és gazdasági fejlődést előmozdító kulcselemeket jelentő beruházások, úgy, hogy azok önmagukban és továbbgyűrűző hatásukon keresztül is növeljék Balatonföldvárnak a főként a minőségi turizmusra, annak fejlődésére alapozott prosperitását.

A Parti sávban szükséges új szálloda, a többi szálláshely minőségi javítása, a közösségi terek fejlesztése a látogatószám emelését teszi lehetővé, míg a Városközpont fejlesztései a helyiek, valamint a vendégek strandoláson kívüli szabadidő-eltöltését, megelégedettségét szolgálják.

A település egészét átszövő köztér-megújítási program növeli Balatonföldvár rendezettségét, kellemességét, így a vendégek szívesebben töltenek el akár szezonon kívül is hosszabb időt a Földvári sétával, rekreációval.

A Zöld Város Program keretében tervezett beruházások összefüggésrendszerében a szabadtéri színpad újjáépítése, a Rózsálgas létesítése és a központi park megújítása egyrészt minimálisan szükséges beavatkozások a gazdaság- és turizmusfejlesztés vonzerőnövelésében, ugyanakkor új élményekkel szolgálnak az itt élők számára is.

A fokozatosan kialakuló – más forrásból megvalósítani tervezett – belső rendszer következő generáló eleme a Parti Sáv régi villákból kialakított új, exkluzív szállóinak, és a Balaton Klubnak a megvalósítása lehet, amely jelentős impulzust eredményez majd a város turizmusának továbbfejlesztésében, az idegenforgalmi szezon egész évvessé tételében.

Ezek a terjedő, egymást gerjesztő törekvések – az akcióterületeken kívüli, tovább a területhez nem kötött, soft akciókkal együtt – biztosíthatják a továbbiakban azt, hogy Balatonföldvár valóban olyan pezsgő, ősszel és tavasszal is jelentős forgalmú helyé válik, ahová érdemes befektetni, hiszen saját erőfeszítéseik az önkormányzat és más kisbefektetők beruházásaival kombinálva már komoly vonzerőt összpontosíthat a magas színvonalú marketing és PR munka, és az ezzel megnyert új piacok számára.

6. A CÉLOK LOGIKAI ÖSSZEFÜGGÉSEI

A stratégia célrendszere – bár az átfogó célok két nagy témakörbe csoportosítottak – lényegében egyazon logikai gondolatsorra fűződik fel, teljes mértékben eleget téve a helyzetértékelés során azonosított társadalmi és gazdasági kihívásoknak. Eszerint ugyanis a demográfiai egyensúlyát főként a letelepedő nyugdíjasokból biztosító város népesítés- és szerkezete akkor lesz fenntarthatóbb és egészségesebb, ha megfelelő, magasabb képzettségű munkahelyeket és kellemes, városhoz méltóan komfortos életkörülményeket tud biztosítani a nyugodt, kellemes élet után vágyódó gyermekes fiatal pároknak, családoknak. Így ugyanis nem csak a beköltöző, hanem az ide született gyermekek is javítják majd a város népesedési mérlegét, illetve az itt élők társadalmi státusát, jövedelmi – és adózási – viszonyait. Ehhez a törekvéshez kínál kézenfekvő, az elmúlt évtizedek jelentős fejlődését szervesen folytató lehetőséget a ma is élénkülő turizmus olyan szerkezetfejlesztéses dinamizálása, amely a turisztikai célcsoportok időben széthúzottan jelentkező, nagyobb látogató- és vendégéjszaka-számát, ezzel együtt magasabb költségét biztosítja. Ez a fejlődés ugyanis a turizmus teljes vertikumában új, magasabb képzettséget igénylő munkahelyeket teremt, ide értve a csatlakozó szolgáltatások szegmenseit is. Mindez érzékelhetően növeli majd a jelenleg meglehetősen visszafogott helyi vásárlóerőt, és jelentősen megnöveli az egyéni és közösségi jövedelmeket, a szabadon elkölthető helyi önkormányzati közpénzeket egyaránt.

6.1. A stratégia megvalósíthatósága

A stratégia megvalósítása szempontjából a fejlesztési forrásokkal viszonylag szerényen rendelkező önkormányzat szempontjából a tervezett beruházás-sorozat optimálisnak mondható, mivel a leginkább biztosnak mondható, EU-forrásokra támaszkodó, és területileg az egész város felértékelő, tehát vonzerő-növelés szempontjából jelentős hatású intézményrekonstrukciós és közterület-megújítási akcióval kezdődik a hosszú távon fenntarthatóságot ígérő középtávú fejlesztési folyamat. Ennek a lebonyolításához az önkormányzat rendelkezésre álló saját és szerződött műszaki és pénzügyi szakértői kapacitásai megfelelőek, így a megvalósítás biztosnak mondható, és a megvalósulás nyomán várható attraktivitás-növekedés is megbízhatóan növekedni fog.

Kulcskérdést jelent ebben a folyamatban, hogy két-három éven belül sikerül-e az önkormányzatnak befektetőt találnia a következő időszak legfontosabb vonzerő-növelő beruházásához, a wellness szállóhoz, amely önmagán túlmutatva bizonyíték arra a további beruházóknak, befektetőknak, hogy Földváron nekik is érdemes befektetni saját kereskedelmi

és szolgáltatói projektjükbe, ami viszont a tartós turisztikai növekedés, munkahelyteremtés elemi feltétele.

Szintén alapvető kérdés, hogy mennyiben sikerül kiterjeszteni Földvár jelenleg meglehetősen visszafogott hazai és nemzetközi marketing és PR tevékenységét, hiszen megfelelő hírverés, illetve a vevői elégedettség folyamatos mérése, a tapasztalatok visszacsatolása nélkül nem beszélhetünk fenntartható városfejlesztésről. Mivel ilyen kapacitása az önkormányzatnak jelenleg a Tourinform Irodában van, indokolt ennek a tevékenységnek az oda telepítése, ahol a rendezvényszervezés, a turisztikai tájékoztatás eddigi munkájával kapcsolatosan már rendelkeznek olyan tapasztalatokkal, ami viszonylag könnyen kiterjeszthető a város és térsége hírnevének, előnyeinek, kínálatának elterjesztésére, a hazai és nemzetközi turisztikai piacokon.

A Zöld Város Program fejlesztéseihez elkészített reprezentatív kérdőíves felmérés, amely a lakosság, a helyi vállalkozók és az itt üdülők körében is mérte a felmerülő igényeket, nem pusztán a Zöld Város Program forrásaiból megvalósuló zöldfelületi fejlesztések, hanem az egész koncepcióalkotási és fejlesztési stratégiatervezési folyamat megvalósíthatósága szempontjából kiemelkedő jelentőségű, a megvalósulás biztonságát lényegesen növelő tényező. Indokolt, hogy a jövőben legalább önkormányzati ciklusonként egyszer, a képviselőtestület számára kiinduló pontot jelentő Gazdaságfejlesztési Program megalapozásához készüljön hasonló felmérés, amely a továbbiakban a célok szükségszerű változása mellett az előző időszak céljainak megvalósulását is mérheti.

A megvalósítás és főként a fenntarthatóság szempontjából lényeges szempont, hogy – mivel a szállóvendégek száma várhatóan nem csak a viszonylag jó adófizető kereskedelmi szálláshelyek, hanem a gyakorta adóelkerülő szobakiadók tekintetében is jelentkezni fog – az önkormányzat fokozza a fizetővendég-szolgáltatók ellenőrzését, hogy a náluk megszálló vendégek után fizetendő adók, díjak is az önkormányzat bevételeit gyarapítsák.

6.2. A tervezett tevékenységek egymásra hatása

A tervezett tevékenységek egymásra épülése, logikai rendje, világosan megválasztott, széles célközönsége biztosítja azt, hogy a tervezett tevékenységek rendkívül pozitívan hassanak egymásra. Ezen belül a többi tervezett tevékenységnek széles, stabil alapot biztosítanak a Zöld Város Programon belül, illetve az önkormányzat által megvalósítani tervezett programelemek, amelyek Balatonföldvár vonzerejét növelve indokoltá teszik a privát befektetők szemében a minőségi turizmus felé történő további elmozduláshoz nélkülözhetetlen beruházások megvalósítását.

Az ezeken keresztül realizálódó turizmusfejlődés ugyanakkor – visszahatva az azt kiváltó zöld infrastruktúra-elemekre – növeli a parkok, zöldfelületek, sétányok használóinak – a helyi igények miatt eredetileg sem csekély – számát. Hasonlóan, a Városközpontban tervezett kereskedelem- és szolgáltatásfejlesztési tevékenységek is a látogatószám, és ezen belül különösen a szállóvendégek számának – növelésére irányulnak, a bekövetkező növekedés viszont növeli a zöld infrastruktúra igénybevételét, egyúttal azonban – megnövelve az önkormányzati iparűzési és idegenforgalmi adóbevételeket – megteremti a maihoz képest magasabb színvonalú és volumenű karbantartás költségeinek forrásait is.

7. A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI

A stratégia során jelen tervezési fázisban két szinten lehet kockázatokkal kalkulálni, és megoldást találni azok csökkentésére, mégpedig

- a középtávú integrált stratégia és
- annak első, a Zöld Város Program támogatásával megvalósuló projektcsomag tekintetében.

Kockázati típus	Kockázati tényezők, amelyek a fejlesztés megvalósulását veszélyeztetik	Milyen valószínűséggel következhetnek be 1-2-3-4-5	Milyen hatást gyakorolnak a fejlesztésre 1-2-3-4-5	A kockázati tényezők elhárítása
Társadalmi				
	A helyi lakosoktól reklamáció, panasz érkezik a munkálatok zajossága, a közlekedés akadályoztatása miatt	2	1	A munkálatok megkezdése előtt a lakosságot tájékoztatjuk a munkálatokról (az időtartamáról, az érintett területekről)
Szervezeti				
	A projekten belül megvalósuló közbeszerzésen nem vesz részt elég jelentkező, nem alakul ki versenyhelyzet	1	2	A közbeszerzés tárgya reális megvalósíthatósági követelményekkel kerül kiírásra, mind emellett a projekten belül nem szerepelnek a magyar piac számára kihívást jelentő fejlesztések.
	A kivitelezésben részt vevő valamely szervezettel a tárgyalás és	2	3	Az ütemezés során a közbeszerzési idő tartalmazza a partnerségi viszonyok megkötésének idejét is. A piaci

	megvalósítás előkészítésének elhúzódása			versenynek köszönhetően a sikertelen megegyezés esetén vannak alternatívák.
Műszaki				
	A munkálatok során olyan váratlan tényezők előfordulása, amivel a műszaki tervben nem lehet kalkulálni (pl. földalatti alagút beomlása).	1	3	Az Önkormányzat és a munkálatokat kivitelező cég közötti megállapodás az együttműködési megállapodás jegyében közösen oldják meg a vis major helyzeteket.
	Munkagép(ek), eszközök meghibásodása	1	2	A műszaki kivitelezést végző cég garantálja az ütemezés teljesítését. Meghibásodás esetén az eszköz pótlását és javítását elvégzi.
Pénzügyi				
	A támogatási összeg az ütemezéshez képest késve érkezik meg	3	2	A projekt ütemezését a kockázati tényező bekövetkeztére való tekintettel készítettük el. / A projekt ütemszerű kivitelezése érdekében a projektgazda átmenetileg a belső erőforrásait mozgósítja a helyzet kiküszöbölésére.
Jogi				
	Érdekellentét következtében feljelentés	1	2	A projekt nyilvánossága következtében helyi és térségi szintű elérés biztosított, amely során a

				projekttel járó társadalmi és gazdasági fejlődés válik hangsúlyossá.
	A projekt kivitelezése során olyan operatív problémák lépnek fel, amik valamely egyén, közösség jogait sérti (pl. a munkaterületen történő baleset, csendháborítás)	1	2	A projekt kivitelezése során a biztonsági feltételek biztosítása alap követelmény, amit projektgazda a partnerektől is elvár. A munkaterületek a szabályoknak megfelelően elkerítésre kerülnek, a dolgozók a megfelelő, munkakörülményük biztonságát garantáló felszerelést kötelesek használni (amit partnercég határoz meg). A projekt kivitelezését megelőzően és párhuzamosan is folyamatos tájékoztatás és kommunikáció valósul meg a helyi lakosokkal, így mindig tudni fogják, hogy hol, mikor, mennyi ideig tartanak a munkálatok. A munkálatok kizárólag munkaidőben történnek, amikor a legkevésbé zavarja a dolgozó, pihenni vágyó lakosokat.

8. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE

A megvalósítás és nyomon követés sokrétű eszköztár igénybe vételét követeli meg az önkormányzattól, a következők szerint.

8.1. A célok elérését szolgáló fejlesztési és nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek

A célok elérését a nem beruházási tevékenységek terén az önkormányzatnak három folyamatosan gyakorolt kulcsfontosságú tevékenységgel kell szolgálnia a stratégia folyamatos megvalósítását és az eredmények sikeres fenntartását:

1. A hazai és nemzetközi marketing és PR tevékenység megindításával, ami nélkülözhetetlen a nemzetközi vendégkör növelése érdekében;
2. A földvári lakosság és a vállalkozók folyamatos tájékoztatásával, tudatosságnövelésével, a stratégiában foglalt módszerek és eljárások következetes alkalmazásával;
3. Az idegenforgalmi díjak következetes behajtásával a szállásszolgáltatóktól, hogy ezzel is gyarapodjon a növekvő turizmusból a továbbfejlesztésre szolgáló önkormányzati források mennyisége.

Mindhárom tevékenység a Polgármesteri Hivatal megfelelő kapacitásainak kialakításával indítható be, a marketing és PR tevékenység a továbbiakban szükség esetén kiszervezhető az önkormányzat erre alkalmassá tett cégébe.

A lakosság folyamatos tájékoztatására a helyben szokásos fórumok és a helyi újságban megjelenő híradások mellett kiegészíthető egy a fejlesztések számára külön létrehozott honlappal, valamint a személyes találkozások, bejárások sorozatával, ahol a tervező, vagy a kivitelező cég képviselői magyarázzák el a résztvevőknek a tervezés és a kivitelezés sajátosságait, megoldásait, közel hozva a lakosság érdeklődő csoportjaihoz az egyébként meglehetősen zárt, távol eső eseményeket, folyamatokat.

Az idegenforgalmi adók és díjak következetes beszedése a Polgármesteri Hivatal munkatársainak, illetve ilyen kapacitások hiánya esetén erre a feladatra szerződötetett, eredményorientáltan díjazott munkatársak megnövelt aktivitásával érhető el, szükség esetén innovatív eszközök – pl. az idelátogatók között kiosztott, elégedettségüket és szálláskörülményeiket vizsgáló kérdőívek – segítségével.

8.2. A stratégia megvalósításának szervezeti keretei

A stratégia megvalósításának szervezeti megoldása a szükségletekhez és lehetőségekhez alkalmazkodó, a fejlesztésekkel párhuzamosan egyre bővülő, egyúttal az egyes programelemek sajátosságaihoz alkalmazkodó megoldással történik. A Zöld Város Program keretében megvalósuló beruházásoknál az önkormányzat saját szakértői kapacitásaival bonyolítja le a feladatokat. Mivel a továbbiakban számos olyan projektet tartalmaz a stratégia, amelynek sem a tulajdonjoga, sem pedig a megvalósítás finanszírozása nem az önkormányzaté, ezekben az esetekben mindig az adott projektnek megfelelő struktúrát indokolt alkalmazni a közpénzek leghatékonyabb, egyúttal legtakarékosabb felhasználása érdekében.

A privát beruházások esetén az önkormányzat apparátusa információkkal, és szükség esetén tanácsadással segíti a beruházási munkát, adott esetben pl. erkölcsileg támogatva a beruházó pályázatait, illetve tanácsokkal gördülékennyé téve az engedélyezési, vagy más hatósági jellegű munka szakszerű előkészítését a rendszerint kívülálló projektgazdánál.

Mivel a feladatok igen jelentős része a város marketingjéhez kapcsolódik, indokolt, hogy az önkormányzat ilyen irányban növelje rendelkezésre álló kapacitásait, akár a Hivatal, akár pedig valamelyik erre alkalmas önkormányzati intézmény keretében.

8.3. A településközi koordináció mechanizmusai, együttműködési platformok

Balatonföldvár térségében a területi elvű kooperációnak sok évre visszanyúló előzményei vannak, és ez ma is pezsgő térségi közéletet eredményez a Balatonföldvári Kistérség 13 településén. Az együttműködés kiterjed a térség fejlesztésére, és a turizmusra is, így a településközi koordináció és együttműködés platformjai a térségben – a formális kötelezettségek elmúltja után is – adottak. A városnak a környező 12 településsel – Balatonföldvár mellett Balatonőszöd, Balatonszárszó, Balatonszemes, Bálványos, Kereki, Kőröshegy, Kötcsé, Nagycsepely, Pusztaszemes, Szántód, Szőlád, Teleki – jelenleg is többféle együttműködése van, különböző formációkban. Közös turisztikai honlapot is üzemeltetnek, amelyen folyamatosan megtalálható a térség kínálata.

8.4. Monitoring rendszer kialakítása

A stratégia folyamatfigyelése alapvetően a Polgármesteri Hivatal illetékes munkatársainak folyamatfigyelő tevékenységével valósul meg, akik tapasztalataikról rendszeresen beszámolnak a polgármesternek. Az ezen túlmenő nyilvános tájékoztatás tekintetében

kétszintű monitoring, és ezzel összefüggő beszámolási-tájékoztatói rendszer kialakítása indokolt.

Ezek közül a Zöld Város Projekt keretében megvalósuló beruházásokról az ott meghatározott kimeneti indikátorok bemutatásával kell tájékoztatni a Képviselő-testületet, és ezen keresztül a helyi nyilvánosságot.

A középtávú stratégia céljainak teljesüléséről a következő előző éves eredmény-indikátorok bemutatásával indokolt az éves költségvetési beszámolókhöz csatlakozóan tájékoztatni a Képviselő-testületet, és a szokásos helyi információs csatornákon keresztül a helyi nyilvánosságot:

- A tárgyévben a stratégia valóra váltására fordított önkormányzati források (EU-s és egyéb támogatásból is, ha az önkormányzat a projekt gazdája)
- A tárgyévben a stratégia valóra váltására fordított egyéb források (EU-s és egyéb támogatásból is)
- A város lakónépessége (fő)
- A 0-14 és a 60-x korú lakosok száma (fő), összehasonlítva az előző évvel
- A városban működő vállalkozások száma (db), ezek bontása egyéni és társas vállalkozásokra,
- A társas vállalkozások munkahelyeinek száma (mh)
- A kereskedelmi szállásférőhelyek száma, összehasonlítva az előző évvel
- A nem kereskedelmi (egyéb) szállásférőhelyek száma, összehasonlítva az előző évvel
- A szállóvendégek száma a kereskedelmi szálláshelyeken, összehasonlítva az előző évvel
- A külföldi szállóvendégek száma a kereskedelmi szálláshelyeken, összehasonlítva az előző évvel
- A szállóvendégek száma az egyéb szálláshelyeken, összehasonlítva az előző évvel
- A külföldi szállóvendégek száma az egyéb szálláshelyeken, összehasonlítva az előző évvel
- A vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken, összehasonlítva az előző évvel
- A külföldi vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken, összehasonlítva az előző évvel
- A vendégéjszakák száma az egyéb szálláshelyeken, összehasonlítva az előző évvel

- A külföldi vendégéjszakák száma az egyéb szálláshelyeken, összehasonlítva az előző évvel
- A szállóvendégek által eltöltött átlagos idő a kereskedelmi szálláshelyeken, összehasonlítva az előző évvel
- A külföldi szállóvendégek által eltöltött átlagos idő a kereskedelmi szálláshelyeken, összehasonlítva az előző évvel
- A szállóvendégek által eltöltött átlagos idő az egyéb szálláshelyeken, összehasonlítva az előző évvel
- A külföldi szállóvendégek által eltöltött átlagos idő az egyéb szálláshelyeken, összehasonlítva az előző évvel

Amennyiben a fenti mutatók nem a stratégiában megfogalmazott irányban alakulnak, a beszámolóban meg kell fogalmazni az eltérés ismert, vagy feltételezett okát. Amennyiben a mutatók közül több is legalább három éven keresztül nem a tervek szerint alakul, indokolt felvetni a stratégia felülvizsgálatát a célok és az az azok elérése érdekében megfogalmazott beavatkozások tekintetében.

A MUNKA RÉSZTVEVŐI

Balatonföldvár Város Integrált Településfejlesztési Stratégiájának
tervezői javaslatát

Balatonföldvár Város Önkormányzatának
megbízásából a

DRO Studio Bt.
készítette.

A munkát irányította
Holovits Huba polgármester

Megbízói koordinátor
Lénárt Márta főtanácsos

Pályázati koordinátor
Molnár Lehel

Vezető tervező
Ongjerth Richárd településrendezési vezető tervező
TT-1 01 3232

A munka elvégzésében közreműködött
Romsics Marcell

Szerkesztette
Ongjerth Richárd

A munka készítői köszönetüket fejezik ki mindazoknak, akik munkájukat információkkal, tanácsokkal segítették.

© 2018. **DRO Studio**